

årsberättelse för 2020

FREDSRÖRELSEN PÅ ORUST VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR ÅRET 2020

Intet anande inledde vi året som vanligt med planerade föreläsningar för att i mitten av mars blåsa av allt under trycket från coronan. I augusti hade läget så mycket förbättrats att vi trodde på det program vi redan höll i beredskap. Efter två föreläsningar ställdes allt in resten av året. Trots eller tack vare coronan höll Greta sitt triumftåg i världen och seglade över Atlanten två gånger trots bistra väderutsikter. Demonstration hölls i Lysekil mot Preemraffs vilda utsläppsplaner, som stoppades på hösten. Tills vidare...

Världens militära elände pågick som om inget hänt. Massakrerna i Jemen fortsatte med USA och Saudiarabien som värsta aktörer. Arvet efter drönapresidenten Obama med 90 attacker i veckan i några länder fördes vidare av Trump. I Syrien låtsades USA dra sig tillbaka men behöll 11 baser i de kurddominerade områdena. Sverige beslöt dubbla sin rustningsbudget upp mot 90 miljarder 2025, lydigt mot Natokravet på 2 procent av BNP. I demokratisk ordning härskar vansinnet vidare. Våra fredspip tystnar dock inte.

STYRELSEMÖTEN, ÅRSMÖTE, UTSKICK OCH CIRKEL

Trots stilleståndet hölls fem protokollförda styrelsemöten, 2 på våren och 3 på hösten. Sedvanlig programplanering gjordes i hopp om att coronan skulle ge sig, Det resulterade i fortsatta framflyttningar i kalendern. Även flyktingstödjarmötena glesnade.

Årsmötet flyttades till den 28 september i gluggen mellan coronavåg ett och två.

Medlemsutskick gjordes i januari, april, september, oktober, november och december eftersom läget ofta ändrades, allra sist angående fredspriset till våra tre fredsdamer.

En kortlivad studiecirkel om Syrien höll två träffar i februari och mars.

ÖPPNA BREV, DEBATTARTIKLAR M M

När fysisk kontakt är hindrad blir skriftliga möten viktigare. Ingen i styrelsen kände för de stela mötena på nätet, och det blev lokalpressen som vi frestade med inlägg. I början av januari inledde Erni & Ola med en debattartikel om ”Antropocen – förstöringens tidsålder” Tillbakablickar på faunans utveckling och utdöenden i förgångna eror, via föreställningen om en skäggig farbror ovan molnen till Moseböckernas maning till människan att nyttja jorden till sitt behag. Mot detta står idag Gretas gamlingar med sina flygblad.

Kort därefter påtalades Folk och försvars fävitiska tänkande vid konferensen i Sälen. Där ältades som vanligt hotet från Ryssland med dess militärbudget på 60 miljarder dollar mot det skrämda Natos 900 miljarder...

En artikel om världens gemensamma förbrukning av jordens förnybara resurser efter halva kalenderåret blev för mycket för lokalpressens förmåga att svälja.

Trots att Iran exakt följt FN-föreskrifterna om begränsad urananrikning hävdade Trump och hans EU-vasaller att Iran bröt mot dessa. Runt Iran finns 42 USA-baser i grannländerna. Att bistå USA militärt övervägdes i Sveriges riksdag, vilket vi fann väl magstarkt.

Med anledning av riksdagens tongångar kring invandringen publicerade Bohusläningen vår artikel om den koloniala rasismens kvardröjande i svensk politik. Sverige har i verkligheten överlägsen total sysselsättning på 74,9 procent och överlägsen sysselsättning av utrikes födda, som i verklighetens värld upprätthåller den svenska service- och vårdsektor. ”Vad vore Sverige utan invandring?”

I februari konstaterade den beklämmande utrikesdebatten återigen att ett anfall från Ryssland inte kan uteslutas och att anslutning till Nato vore räddningen. Gällande guldkort hos Nato och öppna dörrar dit via Världssavtalet nämndes förstås inte. Vi påpekade riksdagsledamöternas okunnighet om EUs grundlag Lissabonfördraget, som garanterar ömsesidig militär hjälp ”med alla till buds stående medel”. Bohusläningen och Lokaltidningen Stenungsund publicerade. Den sistnämnda har varit oss genomgående bevågen.

I mars publicerades vårt inlägg om Preemraffs krav på miljontals ton koldioxid för att i framtiden kunna minska samma utsläpp. Bygga en giljotin med bra lön för att sedan låta sig avrättas med den. Är bra betalt tillräcklig grund för att sluta tänka?

I ännu en artikel påminde vi om styrkeförhållandena: ”Ojoj! Ryssland har 3,4 procent av världens rustningar. USA har 36 procent! Hela Nato har 50 procent! Hur ska det gå? ... Dessa ryssar hotar!”

Ibland får vi raljanta mothugg av högerfolk: Den så kallade fredsrörelsen grundas på ideologiska ställningstaganden. Ryssland fortsätter infiltrera fredsrörelsen ... o s v. Detta ger oss tillfälle till nya faktaredovisningar, vilket kan informera den skara läsare som inte är faktaresistenta.

Om klimatets snabba försämring och politikens hjälplöshet under marknadskrafterna och militärindustrins grepp om hotbilderna skrev vi i Bohusläningen i juli.

Och i augusti refererade vi Gordon Dumoulin's essä om framtidsresenärernas alternativ: fortsätta som vanligt eller delta i planmässig förändring av vardagsliv, konsumtion och förväntningar.

Samma månad spreds artikeln om det förtal som kallas demonisering av stater för politiska, ekonomiska och militära syften. Dessa kan ibland avslöjas med framgång, som under Vietnamkriget.

I augusti publicerades texten om Sveriges köp av USAs förlegade luftvärnsmissiler för 28 miljarder kronor, tillsammans med beställning av nya ubåtar för ytterligare mångmiljardbelopp. Samtidigt pågår en miljö- och klimatkatastrof med miljoner flyktingar medan regeringarna blundar för sin antagna FN-deklaration om mänskliga rättigheter.

Att Sverige kan försvaras helt utan våldsapparat utredde vi i en artikel i september. Den sändes också till den nya organisationen Folk och Fred, en lös sammanslutning för gemensam aktion mot kärnvapen och andra militära hot och för besinningsfull jordbruks- och skogspolitik.

Inför Lysekils kommunfullmäktigebeslut om Preemraffs utbyggnad publicerades två artiklar om omöjligheten att i efterhand kompensera gjorda utsläpp av koldioxid och betonades kravet på nollutsläpp för att vända utvecklingen. Under andra världskriget kunde vi leva med ransoneringar. Det kan ske även idag.

Efter mycket trugande tog Bohusläningen in en kommentar till ett inlägg av förre landshövdingen Lars Bäckström: ”Tänka fritt är stort. Tänka rätt är större.” Vi skrev ”Tänka rätt är svårt!” bl a om att investera för klimatet i andra länder, där vår koloniala tradition bara lett till fortsatt dominans, även med vapenköp. Knutpunkten är förebildlig utveckling.

I oktober kom artikeln om att begreppet pandemi kan tillämpas på kolonialismens kol- och oljedrivna utplundring av kuvade länder alltifrån 1500-talet. Den vetenskapliga tillväxten från 1800-talet ledde till omänsklig relation människa-djur och militär pandemi som nu är på sin höjdpunkt. Offren skrivs i hundratals miljoner.

Artikeln ”Nobels fredspris än en gång” ifrågasatte priset till World Food Programme som kämpar mot svälten, som dock till största delen skapas av västliga krig för olja, mineraler och dominans. Dessutom av ekonomisk manipulation av marknader med prisdumpning mot lokal produktion. Covid 19 är en andeviskning mot den dånande tystnaden kring vår egen delaktighet i nöden.

I slutet av året debatterades kravet på minskad köttproduktion och förtäring. Det blev en givande brevväxling mellan oss och en radikal orustbonde.

Ernis och Olas artikelskrivande fick ersätta mycket annat av utåtriktat arbete. Vi vill gärna ge ett erkännande åt lokalpressen Bohusläningen och Lokaltidningen Stenungsund för deras tillmötesgående. Likaså har vänsterpressen Proletären, Flamman och någon gång ETC tagit in våra artiklar. Till och med GP och DN har någon gång publicerat. För kännedom har vi oftast sänt antimilitaristiska och klimatartiklar till Statsrådsberedningen och några departement. Flera artiklar har sänts på måfå till olika tidningar och institutioner, som Klimatpolitiska rådet.

ÖVRIG OPINIONSBILDNING

Fram till den 13 mars stod Erni & Ola framför Göksäters köpcentrum under 9 fredagar och delade ut information om klimatfrågan. Arrangemanget ingick i Fridays for Future, som startats av Greta. Aktionen var inte riktad mot köpcentret, vars ägare är vår medlem, utan skedde i samförstånd. Håkan Håkansson och paret Danielsson deltog enstaka gånger.

Den 10 mars for Erni och Ola till Lysekil för att delta i ett opinionsmöte på Rosviks torg riktad mot Preemraffs planer på kraftig utbyggnad med ökade koldioxidutsläpp. Drygt hundra personer kom och flera tal hölls, bland andra ett av Ola, som betonade vikten av skepsis mot politiska tillmötesgåenden och nödvändigheten att hålla trycket uppe. Vi bör lära av beslutet 1980 om nedläggning av kärnkraftverken till 2010. De drivs vidare än idag. Det är möjligt att en begränsning idag för Preemraff kan vändas i en senare utbyggnad.

Den 25 september tog Fredsrörelsen på Orust initiativ till en manifestation framför Orusts kommunhus. Dit kom flera andra organisationer och en liten grupp skolelever. Sunniva Brynnel sjöng och spelade likasinnade visor och Erni Friholt talade under rubriken AGERA NU FÖR KLIMATET. Hon lyfte bl a fram Tage Danielssons diktrader "Förstörelsens fästen är kraftigt bemannade – Det är dags för de snälla att bli fly förbannade!"

De rikaste tio procenten av världens befolkning svarar för hälften av världens utsläpp. Positivt på Orust är att kommunens tjänstebilar byts mot el-bilar och att flera kommunala miljöprojekt pågår, bl a återställande av våtmarker och det ekologiska fjordprojektet.

Mötet fortsatte med ett spontant inlägg av en representant för Kretsloppsakademien och ännu ett inlägg från elevrådsordföranden vid Henåns högstadieskola. Avslutningsvis talade Ola Friholt på temat KLIMATET KAN INTE VÄNTA! med påminnelse om Preemraffs och arbetarrörelsens ångest inför hotet om utsläppsbegränsningar och arbetsbrist. Skogarna ska räcka till allt som framtiden kräver av förnybara råvaror, och tjafset om ryska hot förvillar begreppen.

NY SKRIFT och FREDSAMANACKA

Del II av Krisen pågår – Vad gör vi? med titeln VÄRDLAND kom av trycket samtidigt som covid-19-förlamningen drabbade alla verksamheter. Trots detta såldes cirka trehundra ex under de följande månaderna. Runt fyrahundra ex fanns kvar vid årets slut. Innehållet utgörs huvudsakligen av en beskrivning av den andra sidans situation och agerande, en motvikt mot den ständiga demoniserande Natopropaganda som villigt sprids av politiker och media i Sverige. Att detta är till men för en fredlig utveckling tycks ingen i dessa kretsar besinna. Vid årets slut dök tanken upp på ännu en skrift med tankar på vad som kan göras istället.

På initiativ från Nej till Nato gjordes en fredsalmanacka för 2021. Det blev en väggmodell, fast vi talat för en bokmodell. Vi valde december månad för vår text, eftersom vi delar ut fredspriset då. Av våra hundra ex såldes 82. Den gav därmed en liten vinst.

HEMSIDAN

Till hemsidan ska allt vi skriver skickas, vilket inte alltid sker. Hemsidesredaktören Jens Rundberg är en man som aldrig vilar, aktiv tillsammans med sin fru Ylva Göransson i Extinction Rebellion i Umeå och deras fredagsprogram Fridays for Future. De båda är kreativa och uthålliga mer än de flesta och har sedan 1980-talet arrangerat tillfällen för Fredsrörelsen på Orust att föreläsa i skolor i och kring Umeå. Jens har i många år skapat, vidmakthållit och gjort vår hemsida vida berömd.

FÖRELÄSNINGAR

Trots coronabegränsningar har vi utformat föreläsningsprogram varje termin i hopp om att något ska bli av. Här redovisas nu endast de program som genomförts. De uppskjutna programmen har återkommit senare och redovisas i sin ordning. Som alltid har Erni Friholt ombesörjt programutskick på nätet och Håkan Håkansson har sänt ut brev till medlemmar som inte har eller inte har lämnat oss någon mailadress. Deltagandet i programmen har varit något lägre än tidigare, kanske på grund av den allmänna försiktighet som vi vant oss vid av covid-19.

Genomförandet av programmen kräver insatser av flera medlemmar, t ex har Håkan Håkansson ombesörjt möblering av lokalen, Pia Palmer gjort oförgätliga snittar till pausförtäringen. Övrigt bakande har mest skötts av Annika Göthberg och Erni Friholt.

Våren 2020 Tema : KRISEN SOM MÖJLIGHET

- 29 jan   Professorn i fredsforskning **Stellan Vinthagen:**
FOLKRÖRELSER FÖR EN NY HUMANISM
Alternativ och motstånd. Urfolk visar vägen.
- 27 feb   Docenten i freds- och utvecklingsforskning **Hans Abrahamsson:**
DEN REPRESENTATIVA DEMOKRATINS KRIS
Mot en medskapande perspektivdemokrati.
- 5 mars   Ekonomen, författaren och samhällsdebattören **Agneta Stark:**
DEN EVIGA KRISEN
Om ekonomi och genus i förvandling

Därefter slopades två program p g a coronan. Men ett av dem gjordes till en video för hemsidan, www.fredsrörelsen-pa-orust.se , nämligen

Fredsforskaren, författaren och fotokonstnären **Jan Öberg:**
I ÖSTER STIGER DEN NYA VÄRLDEN UPP. I VÄST GÅR DEN GAMLA NED
Hur ser framtidens fred ut.

Hösten 2020 Tema: GLOBAL UPPVÄRMNING OCH KALLT KRIG

- 30 sept   Professorn i humanekologi **Gunilla Almered Olsson:**
 OMSTÄLLNING I KLIMATKRISENS SKUGGA
 Om hållbar matförsörjning och lokal delaktighet
- 14 okt   Fredsforskaren, författaren och fotokonstnären **Jan Öberg:**
 PLANETÄRT NÖDLÄGE OCH MILITÄRA ILLUSIONER
 Om behovet av en global etik för hållbar utveckling

Alla program genomfördes som vanligt i Henåns kulturhus. Liksom tidigare fick vi ekonomiskt stöd av Orust kommun och studieförbundet SENSUS. Vi anser att folkbildning ska vara fri och tillgänglig för alla. Därför har vi ingen entréavgift och våra fikapausar betalas av deltagarna efter egen förmåga och uppskattning.

FREDSCAFÉ på Tavlebord förverkligades endast en gång i mars med mycket gott resultat. Annika Göthberg, Pia Palmer, Sven Oscarson och Håkan Håkansson bakade och kämpade.

FLYKTINGSTÖDJARNA

Som tidigare har Birgitta och Bo Edvinsson hållit kontakter och bedrivit stödverksamhet, på sparlåga i viss mån. Deras körskola med praktik och teori fortsatte. Språkstöd gavs i samband med ärenden hos myndigheter och till personer i utbildning, där språket ofta blir svårt. Även Håkan Håkansson fortsatte reparera ett mindre antal av de cyklar som ställts till förfogande för flyktingfamiljer. Detta torde underlätta att återuppta verksamheten i full skala.

SAMARBETE MED ANDRA ORGANISATIONER

Det tidigt påbörjade arbetet med verksamheter under Göteborgs planerade 400-årsjubileum blev tyvärr skrinlagt under året, i likhet med att hela jubiléet ställdes på framtiden.

Om fredsalmanackan har vi skrivit ovan.

Inom ramen för Folk & Fred har vi på nätet deltagit i några debatter. Likaså har vi tillfrågats och haft synpunkter på texter avsedda för opinionsbildning. Vår grundtanke är att det stora problemet ofta endast anses vara ett kunskapsproblem: Vet man fakta gör man rätt. Men intresseproblemet, intresset för makt över andra, är lika stort och kan inte ändras enbart med teori utan kräver någon form av konkret motmakt, organisering, aktion.

En annan föreställning är den att Sverige ska vara alliansfritt men väl rustat att hålla främmande makter borta. Avskräckningen blir emellertid en fälla, leder bara till kapprustning i en evig kostsam spiral, som bevarar och stärker den misstänksamhet som medverkar till kapprustning. Ömsesidiga intensiva kontakter, byggandet av förtroende och ömsesidigt beroende är vägen till avspänning och fred. Inte minst kan maktambitioner upphävas via sådan öppenhet.

Gandhi sa: ”Det finns ingen väg till fred. Fred är vägen.” En tes sedan länge antagen av Fredsrörelsen på Orust.

Håkan Håkansson har vid några tillfällen deltagit i samverkansorganisationen FREDSAMs möten. Mycket har dock inte kunnat planeras eller genomföras detta år.

ZITZERREPUBLIKEN, FATTIGPENSIONÄRERNA OCH JAGRITI VIHARA

Stödet till de två serbiska grupperna fortsätter, men på en låg nivå. Vi kan förvisso göra skillnad för de få återstående fattigpensionärerna, men vår aktivist Lina Vuskovic kan inte fortsätta att rekrytera nya behovande till projektet. Zitzeraktivisterna använder våra bidrag till samhällsförbättringar, speciellt till bykliniken. Men viktigare ter sig ändå den fredspolitiska vinkling som de åstadkommit genom åren via rådgivning till vapenvägrare.

Jagriti Vihara har etablerat sig som stödjare av den nationella indiska vaccinations- och beteendekampanjen inför covid-19, som nått katastrofala proportioner där. Den svenska stödgruppen Jagriti Viharas Vänner förmedlar våra bidrag.

MEDLEMMARNA

Medlemstalet tycks ha stabiliserats runt 270. Nya rekryteras och några avlider. Fredsrörelsen är ju ännu ingen ungdomsrörelse... Som alltid är medlemsavgifterna vår viktigaste inkomst, och vi ber er tänka efter om ni betalat era 150:- kr till Fredsrörelsen på Orust, bg 5916-1786.

STYRELSEN bestod under 2020 av följande aktiva: Ordförande Ola Friholt, Vice ordförande Britt-Marie Landin Normand, Sekreterare Erni Friholt, Kassör Annika Göthberg, Ledamot Håkan Håkansson, Suppleanter Pia Palmer och Mia Lundberg. Studieorganisatör var Britt-Marie Landin Normand.

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER. Revisorer var Håkan Svensson och Lotta Karlberg, med suppleanten Lars Buhr. Valberedning var Sven Oscarson – sammankallande, Per Karlberg och Lisa Yore.

ÄNNU EN FREDSKÄMPE lämnade den svenska fredsrörelsen: den livslånge aktivisten, skribenten och debattören Åke Sandin, som också fått vårt Folkets fredspris i enlighet med Nobels testamente. En sann pacifist lämnade ett stort tomrum.

EN BANBRYTARE OCH PIONJÄR för Fredsforskningen i Europa, professor Johan Galtung, fyllde 90 år på FN-dagen. Hans betydelse för fredsrörelsen är omätligt ofantlig, som forskare för fred (och inte för kanoner) och som pionjär inom forskningsmetodiken.

TILL SIST: Coronautbrottets alla offer stämmer till eftertanke om det oförutsägbara och tillfälliga i tillvaron. Samtidigt fick vi aktivister ett tillfälle att varva ner och upptäcka vårt egentliga normaltempo. Det tempot är representativt för samhällsförändringarnas vanliga förlopp, Otålighet må vara till nytta för den som vill förändra. Risken är då att man möts av kommentaren att ”sånt där klarar inte jag, men det är bra att ni kämpar på.” Hur ofta har vi inte hört detta? Den långsamma dyningen kan vara bättre än den kraftiga brottsjön. Som vanligt är det vi aktiva som förväntas vara självkritiska.

Är det hela fredsrörelsens öde?

Stocken den 23 september 2021

Ola Friholt, ordförande Tel 0304-51215